

Zo zijn de Duitse grenscontroles geregeld

Achtergrond - 27 juni 2018 - Auteur: Marja Verburg

In de discussie over het Europese migratiebeleid spelen grenscontroles in Duitsland een belangrijke rol. Hoe zijn die geregeld? De belangrijkste vragen en antwoorden over het Duitse grensbeleid op een rij.

Waarom is het grensbeleid ineens zo'n thema?

In Duitsland is de discussie twee weken geleden opgelaaid toen minister Horst Seehofer (CSU) van Binnenlandse Zaken liet weten dat hij vluchtelingen, die al in een ander EU-land staan geregistreerd, bij de Duitse grens wil kunnen weigeren. Kanselier Angela Merkel (CDU) is daar pertinent op tegen. Ze meent dat dit volgens Europese regelgeving niet kan. Bovendien wil zij daarover afspraken met andere EU-landen maken ([Lees daarover meer hier](#)). Dat moet deze donderdag en vrijdag op de Europese top in Brussel gebeuren.

De druk om tot een Europese oplossing te komen is ook groter geworden omdat Italië een nieuwe regering heeft die het verdrag van Dublin wil afschaffen. Dat verdrag regelt dat vluchtelingen asiel moeten aanvragen in het land waar ze Europa binnenkomen. Dat is nadelig voor landen als Griekenland en Italië, waar de meeste vluchtelingen binnenkomen.

Hoe zijn de controles aan de Duitse grens nu geregeld?

Duitsland heeft in principe open grenzen, zoals in het verdrag van Schengen is vastgelegd. Met dat verdrag hebben 26 Europese landen afgesproken de grenscontroles aan hun binnengrenzen af te schaffen. In speciale situaties mogen wel tijdelijk grenscontroles plaatsvinden.

Duitsland was het eerste land dat in 2015, op het hoogtepunt van de vluchtelingencrisis, tijdelijke grenscontroles invoerde. Dat was aan de grens met Oostenrijk. Via die grens kwam het merendeel van de vluchtelingen Duitsland binnen. Denemarken, Zweden, Noorwegen en Oostenrijk besloten daarna ook hun Europese binnengrenzen te controleren. Sinds 2015 heeft Duitsland de grenscontroles met Oostenrijk steeds verlengd, in mei van dit jaar weer voor zes maanden.

Daarnaast controleert de Duitse politie steekproefsgewijs mensen in het gebied direct achter de grens. Dat gebeurt niet alleen bij de grens met Oostenrijk maar bijvoorbeeld ook bij de Frans-Duitse of de Nederlands-Duitse grens. Dat wordt *Schleierfahndung* genoemd. Omdat het - nog los van praktische bezwaren - door Schengen juridisch niet mogelijk is de grenzen doorlopend te bewaken, doet de politie dat met een soort 'vliegende brigades'. Ze controleert dan bijvoorbeeld in treinen en hoopt daarbij criminelen op te sporen, maar ook asielzoekers die Duitsland niet in mogen. Daar zijn [juridische bezwaren](#) tegen, toch wil de politie de *Schleierfahndung* juist intensiveren, zei de voorzitter van de politievakbond vorige week in de [FAZ](#).

Hoe zit het met de controles aan de Duits-Oostenrijkse grens?

De grenscontroles tussen Beieren en Oostenrijk vormen een uitzondering die volgens Schengen is toegestaan in extreme situaties. In principe zijn ze tijdelijk. Er wordt in Beieren nu alleen bij drie snelwegen permanent gecontroleerd, in totaal zijn er 90 Beierse grensovergangen. De Europese Commissie wil dat Duitsland de grenscontroles weer afschaft, minister Seehofer wil ze juist uitbreiden. Seehofer en de Beierse minister-president Markus Söder (CSU) willen bovendien een Beierse grenspolitie opbouwen, hoewel grenscontroles een taak zijn van de Bundespolizei, de landelijke politie.

Op het hoogtepunt van de vluchtelingen crisis in 2015 kwamen een paar duizend asielzoekers per dag via Oostenrijk Beieren binnen. Inmiddels zijn het er rond de 200 per maand, schreef [Focus](#) in april. Voor de Bundespolizei zijn de grenscontroles een belasting, zegt de politievakbond: de agenten hebben soms niets te doen en kunnen niet elders worden ingezet, waar ze dringender nodig zijn.

Wat gebeurt er met asielzoekers die via Oostenrijk Duitsland binnenkomen?

In Passau, een van de controleposten, komen per dag zo'n vijf vluchtelingen binnen, meldde [Süddeutsche Zeitung](#) eerder deze maand. Van hen wordt 60 procent na een uitgebreide ondervraging teruggestuurd naar Oostenrijk.

In de eerste zes maanden van 2018 zijn volgens het Oostenrijkse ministerie van Binnenlandse Zaken 2090 asielzoekers naar Oostenrijk teruggestuurd, meldt de Beierse nieuwssite [BR.de](#). Als ze niet in Oostenrijk staan geregistreerd, worden ze binnen 14 dagen teruggestuurd naar het land van waaruit ze Oostenrijk waren binnengekomen.

Wat wil minister Seehofer veranderen?

Minister Seehofer wil mensen die al in een ander EU-land staan geregistreerd bij

de grens kunnen weigeren. Volgens zijn ministerie waren er van de 64.000 mensen die in de eerste vier maanden van 2018 een asielaanvraag in Duitsland deden, 18.000 al in een ander EU-land geregistreerd, schrijft [Die Zeit](#).

Zo'n registratie blijkt uit het eurodac-systeem, een database met vingerafdrukken van asielzoekers. Seehofer wil mensen op basis van deze eurodac-registratie weg kunnen sturen. De vraag is of dat volgens EU-recht kan. Bovendien kunnen asielzoekers alleen worden teruggestuurd naar het EU-land waar ze geregistreerd staan, als dat land hen terugneemt.

Duitsland stuurt sinds begin dit jaar meer asielzoekers terug naar andere EU-landen dan voorheen, meldt de [Süddeutsche Zeitung](#) op basis van informatie van de regering. Blijkbaar doen de Duitse asielinstanties nu meer moeite andere EU-landen te vragen vluchtelingen terug te nemen, concludeert de krant. Tussen januari en eind mei werden 4100 vluchtelingen naar het EU-land gestuurd waar ze al waren geregistreerd. Omgerekend over het hele jaar zouden dat er 10.000 zijn. In 2017 konden 7102 mensen worden teruggestuurd, van de in totaal 42.000 die al in een ander EU-land waren geregistreerd, meldde de [Stuttgarter Zeitung](#) al eerder. Vooral landen als Italië en Griekenland staan er niet om te springen mensen terug te nemen. Zij kunnen ertoe overgaan vluchtelingen helemaal niet meer te registreren, vrezende verschillende politici en deskundigen.

Seehofer heeft inmiddels wel bereikt dat asielzoekers die een inreisverbod hebben omdat ze al eerder zijn afgewezen, nu direct bij de Duitse grens worden geweigerd. Dat gebeurt sinds vorige week dinsdag. Volgens zijn ministerie heeft de Duitse politie sinds januari per maand rond de 100 mensen met zo'n inreisverbod geregistreerd, meldt [Die Zeit](#). Die werden tot vorige week dus wel binnengelaten. In de eerste zes dagen dat de regeling nu geldt, zijn in totaal twee vluchtelingen bij de grens tegengehouden, zei een [woordvoerder](#) van het ministerie van Binnenlandse Zaken maandag.

Hoe wil minister Seehofer asielzoekers die in een ander EU-land staan geregistreerd, terugsturen naar dat land?

Het idee is dat asielzoekers die bij de grens worden geweigerd en niet direct kunnen worden weggestuurd, in een zogenoemd *Ankerzentrum* worden ondergebracht. Daar blijven ze tot duidelijk is naar welk land ze terug moeten en geregeld is dat dit land hen terugneemt.

Anker staat voor aankomst, beslissing, huisvesting of terugkeer (*Ankunft, Entscheidung, kommunale Verteilung bzw. Rückführung*). De asielzoekers blijven in zo'n centrum tot duidelijk is waar ze heen moeten en krijgen daar geen geld meer, maar voorzieningen.

Toch blijft het terugsturen van zo'n asielzoeker met een inreisverbod lastig. Omdat - op de enkele controles bij Oostenrijk na - de Duitse grenzen open zijn, kan een asielzoeker die eerder is geweigerd, makkelijk Duitsland weer binnenkomen en een nieuwe aanvraag doen als hij of zij nieuwe gronden voor asiel opvoert, schrijft tagesschau.de.

Waarom is het terugsturen van asielzoekers bij de grens in Duitsland zo'n probleem? Frankrijk stuurt toch ook mensen terug naar Italië?

Ja, en Frankrijk doet dat op de manier zoals Seehofer dat ook in Duitsland wil doen. In 2017 ging het om 87.000 asielzoekers, melden [Deutsche Welle](#) en [Spiegel Online](#). Maar Frankrijk doet dat op basis van afspraken die het al in de jaren negentig met Italië heeft gemaakt - het soort bilaterale afspraken dat Merkel nu met andere EU-landen probeert te maken.

Hoe denken andere Duitse deelstaten over grenscontroles?

Armin Laschet (CDU), minister-president van Noordrijn-Westfalen, is tegen controles aan de grens van zijn deelstaat met Nederland, België en Luxemburg. Dan staan mensen weer twee tot drie uur in de rij bij de grens, dat gaat niet gebeuren, zei hij vorige week tegen de [Kölner Stadt Anzeiger](#). "Als iemand op het idee komt alle Duitse grenzen met EU-landen weer van slagbomen, grenshuisjes en douaniers te voorzien, doet Noordrijn-Westfalen en ook ik persoonlijk daar niet aan mee", aldus Laschet.

Laschet waarschuwt voor individuele initiatieven met grenscontroles in Europa. Dat leidt tot chaos en kan andere landen ertoe brengen vluchtelingen niet meer te registreren. En dan kunnen er ook weer meer vluchtelingen naar Duitsland komen, aldus de CDU-vice-voorzitter.

Hoeveel vluchtelingen komen er überhaupt naar Duitsland?

Het aantal vluchtelingen dat naar Duitsland komt, is sinds 2015 flink gedaald. Toen waren het er 890.000, in 2016 kwamen er 280.000 en vorig jaar bijna 187.000.

In de eerste vier maanden van 2018 werden 64.000 asielaanvragen in Duitsland gedaan, 17 procent minder dan in dezelfde periode vorig jaar. Maar hoewel de aantallen dalen, blijft Duitsland het hoofddoel voor vluchtelingen, citeert [Die Zeit](#) het European Asylum Support Office (EASO).

Duitsland heeft ook de meeste mensen opgevangen in heel Europa: eind vorig jaar waren er 1,41 miljoen asielzoekers, meldde [Die Welt](#) op basis van cijfers van de UNHCR. In Frankrijk waren het er 402.000 en in Italië 355.000. Alleen al in de deelstaat Noordrijn-Westfalen woonden eind vorig jaar meer asielzoekers dan in

heel Italië.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/26758/zo-zijn-de-duitse-grenscontroles-geregeld>